

Idees d'actualitat - Especial coronavirus

Davant la magnitud de la pandèmia de Covid-19 que està assolant el món, des del Centre d'Estudis de Temes Contemporanis (CETC) hem cregut pertinent dedicar un número especial del *Diari de les idees* de manera monogràfica al coronavirus i al seu impacte. Aquest dossier s'ha realitzat a partir d'una selecció d'articles publicats, principalment, en mitjans internacionals, espanyols i catalans. El contingut d'aquesta edició del *Diari de les idees* ha estat elaborat íntegrament i per primera vegada en mode teletreball per part dels diferents membres de l'equip del CETC.

El nombre de persones afectades pel Coronavirus no para de créixer dia rere dia. Així segons el recompte (actualitzat cada dia) del Center for Systems Science and Engineering de la [John Hopkins University](#), a data d'ahir el nombre total de persones infectades és de 215.001, el de curacions és de 83.313 i el nombre de morts és de 8.849. La mateixa font estableix que taxa de mortalitat és del 4,12% i la curació de 38,75% mentre que la taxa de persones encara infectades és del 57,13%. La incidència del virus, però, presenta diferències significatives, sobretot pel que fa a la taxa de mortalitat. Així, i per limitar-nos a alguns països europeus, veiem com en un extrem tenim Itàlia amb 35.713 casos i 2 978 morts, la qual cosa suposa una taxa de mortalitat del 8,34% i a l'altre Alemanya que té 12.327 però amb una taxa de mortalitat del 0,23% mentre Espanya se situa en un punt intermedi amb 17.141 casos i una taxa de mortalitat del 4,48% (molt més elevada però que França on els contagiats són 9.134 i la taxa de mortalitat de l'1,64%). Pel que fa a l'Estat espanyol, la Comunitat de Madrid és que més malalts presenta amb 6.777 casos positius i 498 morts mentre que a Catalunya i ha 2.702 persones contagiades i 55 defuncions. Si hi esteu interessats la revista [Politico](#) ofereix la possibilitat de seguir en temps real l'evolució de l'epidèmia.

L'expansió del Covid-19 pertot el planeta ha posat de manifest les deficiències del sistema multilateral de salut redissenyat després del brot de SARS el 2005. Tal com formulen Thomas J. Bollyky i Yanzhong Huang a la revista [Foreign Policy](#) la pandèmia de coronavirus ha evidenciat les febleses d'un sistema internacional construït al voltant de l'Organització

Mundial de la Salut (OMS). Una institució del Sistema de Nacions Unides que respon als interessos dels estats membres i que ha fracassat estrepitosament alhora de liderar el combat contra el virus i coordinar el sistema internacional de manera eficient contra la pandèmia. La OMS té la capacitat de criticar i obligar els Estats a actuar per prendre mesures eficients per aturar la proliferació, però fins ara, la seva inoperància i passivitat ha estat clamorosa. Una vegada superada aquesta crisi serà imprescindible doncs, analitzar i reformular el paper de la OMS i transformar la institució per fer-la més eficient de cara a futures crisis de salut global similars.

Des del punt de vista polític i davant la manca de resposta internacional i coordinada, un dels aspectes més rellevants de l'impacte de la pandèmia, és la rellevància i el protagonisme de nou dels Estats alhora de donar resposta a la crisi sanitària. La ciutadania d'arreu busca en l'Estat les mesures, l'orientació, la protecció i la salvació davant l'emergència vírica. Ja sigui a través del sistema de salut, garantint els subministraments o a través de mesures coercitives i restrictives de les llibertats individuals obligant al confinament, l'Estat com a Leviatán modern apareix de nou com el dipositari de tot el poder i com la única estructura imprescindible per garantir la nostra seguretat. En aquest sentit crida l'atenció, la feblesa del discurs neoliberal clamant per la vigència de mercat quan irromp una crisi d'aquestes característiques, tal i com relata aquest article a [*The Atlantic*](#) i com totes les mirades es giren cap als poders públics a l'hora de fer front a aquesta crisi sistèmica i global.

En aquesta mateixa línia Stephen M. Walt escriu a [*Foreign Policy*](#) que l'emergència sanitària actual ens recorda que els estats continuen sent els principals actors de la política global, i que tot i que les versions més estructurals del realisme tendeixen a relativitzar les diferències entre els estats, fins ara les respostes al brot de coronavirus exposen els punts forts i les debilitats dels diferents tipus de règim. Així, a les pàgines de [*The Independent*](#), Kerry Brown alerta que amb l'excusa de mantenir la seguretat durant la crisi, les tecnologies de vigilància i control social utilitzades a la Xina són també una manera de garantir l'estabilitat, el control i el poder del Partit Comunista, i que tanmateix, compten amb l'acceptació popular sempre i quan aquestes mesures siguin eficients.

La pandèmia de Coronavirus és sens dubte una prova de foc dels diversos models i sistemes polítics en joc. Des de les pàgines de [*El País*](#), Mária Martínez-Bascuñán assenyala que un dels elements-clau és la batalla entre ordres polítics i al seva reorganització interna. Ens trobem doncs, davant d'una important cruïlla geopolítica condicionada per la competició entre els EUA i la Xina, les dues superpotències que exemplifiquen models antagònics d'organització social i política. La batalla contra la pandèmia condicionarà doncs l'autoestima de les democràcies lliberals, d'Occident i el seu paper en el món, en contrast amb el sistema polític autoritari i centralitzat de la República Popular de la Xina. En una entrevista a [*La Vanguardia*](#), la investigadora de la London School of Economics Yu Jie rebla el clau i apunta que els xinesos creuen més en la mà dura que en la llibertat per la qual cosa prefereixen un Estat autoritari que sigui capaç de controlar el virus. Així mateix, emfasitza "que potser la democràcia no genera prosperitat, sinó que la prosperitat es genera malgrat la democràcia." un afirmació provocativa que exemplifica la pugna entre els dos models polítics en aquest context de crisi.

Natália Faria al diari portuguès *Público* assenyala que comença a arrelar la idea que la complexitat de les relacions i dels problemes socials i polítics requereix un govern fort i que la crítica nacional-populista al funcionament de la democràcia revifa les pors ancestrals. El Covid-19 pot reforçar discursos de naturalesa messiànica o autàrquica. A *El País* Lluís Bassets també alerta que quan tot hagi passat, hi haurà una comparació entre els resultats obtinguts per tots, des dels governs descentralitzats i democràtics fins als autoritaris i centralitzats per veure qui ha gestionat millor la crisi. Aquest diagnòstic és compartit per Josep Ramoneda que expressa el seu temor que l'episodi del coronavirus podria ja haver reforçat la capacitat de seducció de l'autoritarisme davant la por. Si triomfa la por, el gran perdedor serà la democràcia, ja que el model xinès apareixerà als ulls de tot el món com l'únic fiable.

Una pandèmia que té el seu epicentre ara a Europa amb un creixement exponencial de contagis, especialment a Itàlia i a Espanya i que es veu de nou sotmesa a una difícil prova i abocada a una crisi permanent. En aquest sentit, l'impacte del Covid-19 sobre el projecte europeu ha posat de manifest la manca de resposta coordinada dels diferents estats membres. El tancament de les fronteres exteriors de la UE, el restabliment de controls fronterers dins de l'espai Schengen i la manca de sincronització en mesures com per exemple el confinament de la població, són mostres de la manca de lideratge europeu. Així ho afirma des de les pàgines de *Politico* Matthew Karnitschnig on denuncia que la crisi del coronavirus ha enxampat Europa desprevinguda ja que els líders europeus no esperaven un impacte d'aquesta magnitud. Les institucions europees, com ara la Comissió, no estan facultades per actuar en temes que afecten directament a la salut de la ciutadania o la seva seguretat i una institució com el Banc Central Europeu està mal equipat per donar resposta als problemes derivats de la davallada de l'oferta que patirà l'economia europea degut a l'expansió del coronavirus. El lideratge de Merkel novament, donant exemple de resposta pública i garantint els mitjans econòmics necessaris, més enllà de dèficits, ha marcat el camí a seguir a la resta de països.

Centralització del poder davant l'emergència sanitària, és també la recepta que el Govern espanyol de Pedro Sanchez ha activat per fer front al creixement exponencial de persones infectades a tot l'Estat. La declaració de l'Estat d'alarma, recentralitzant les principals competències i obviant que matèries com la salut o la seguretat són funcions pròpies en aquest cas de la Generalitat, posen de nou al descobert una cultura política obsessionada en una concepció unitària de l'estat, uniforme i homogeneïtzadora que no respecte els principis d'autogovern o l'eficiència de la subsidiarietat i que burla qualsevol principi de lleialtat i cooperació federal o autonòmic. Com argumenta Joan Ramon Resina a *Vilaweb*, l'Estat suspèn *de facto* les garanties constitucionals i esborra la ficció de l'estat de les autonomies. Aquesta gesticulació centralista del Govern de Pedro Sánchez li ha valgut però moltes crítiques per sobreactuar però en canvi no afrontar el confinament del principal focus de contagi que actualment és la Comunitat de Madrid. Temps hi haurà per analitzar i criticar aquestes mesures que no per excepcionals, sinó per inadequades, i que mereixen ser posades en dubte.

D'acord amb els signes dels temps, aquesta crisi de salut global tampoc s'escapa dels falsos rumors i les fake news. Tal i com relata Yanzhon Huang a *Foreign Affairs*, o

Carme Colomina en una nota del [CIDOB](#) l'impacte de la irrupció del virus ha provocat la proliferació de teories que atribueixen l'aparició del virus a la tensió creixent entre EEUU i la Xina. Aquest clima d'incertesa i desconfiança entre les dues superpotències, ha generat un creuament d'[acusacions](#) des del Ministeri d'Afers Exteriors de la Xina o des del mateix [President Trump](#) que han contribuït a crear l'aparença d'una guerra biològica orquestrada per laboratoris militars. Per aquest motiu és important destacar l'aportació de la prestigiosa revista [Nature](#) que publica un article on refuta qualsevol teoria conspirativa sobre el pretès origen artificial del coronavirus. En aquest text es descriu que l'evidència genòmica del SARS-CoV2 i l'estudi dels seus components, com ara les proteïnes, són fruit de processos de selecció natural i que en cap cas ha estat creat en un laboratori de manera artificial. El més probable és que tingui un origen animal (ratpenat o pangolí) i que en el mercat de Wuhan hagi estat transmès als humans.

L'emergència sanitària global com la que estem vivint també té repercussions socials i humanes en tant que la por al contagi i la dràstica disminució de les relacions personals directes degudes a les mesures de confinament, ens afecten considerablement com a individus i com a societat. Angelo Orsi analitza a [MicroMega](#) el moment actual i assenyala les dos vessants de la conducta humana: per una banda, assistim a un augment de l'altruisme, la dedicació al bé comú i la solidaritat però per l'altra també som espectadors d'escenes d'individualisme i egoïsmes descarnats o la manifestació explícita del racisme en alguns casos. [Teresa Simeone](#) subratlla que aquest virus ens posa a prova com a subjectes i com a societat i afirma que el Covid-19 és també un repte ètic i existencial en tant que la seva difusió és capaç de modificar radicalment les relacions humanes, que sempre són paradoxals. De ben segur aquest és un moment fundacional on la incertesa esdevé caldo de cultiu tant per a les grans virtuts de la genialitat humana, la solidaritat, com per a l'individualisme més extrem.

Un altre aspecte molt rellevant del Covid-19 és l'enorme impacte que ja està causant a l'economia global com ho palesa que pocs dies després que l'epidèmia colpegés Itàlia, la Borsa de Frankfurt va experimentar la caiguda més important des dels atemptats de l'11 de setembre del 2001 i va perdre un 7,94%, mentre que les de Londres i París van perdre respectivament el 7,69% i el 8,39%. Preveient aquest escenari, a principis de març la Reserva Federal dels Estats Units va rebaixar els tipus d'interès abans de la seva reunió anual sobre política monetària, com també ho han fet els bancs centrals d'Austràlia, Canadà i Indonèsia i s'espera que aviat s'hi sumin el Banc d'Anglaterra i el Banc Central Europeu. Ara bé, segons [The Economist](#) la política monetària no pot reparar les cadenes de subministrament trencades ni animar empreses i particulars a emprendre nous projectes. Durant tots aquests dies les borses no han mostrat signes de millora millora, malgrat la baixada dels tipus d'interès de la Fed. Fins ara, les mesures econòmiques dels principals països de la OCDE s'han adreçat a intentar calmar els mercats financers. Són diversos també els articles que assenyalen la tensió creixent entre la política sanitària i la política econòmica, en tant que la primera té com a objectiu reduir el pic de l'epidèmia mentre que la segona vol minimitzar el temps de tancament de les fàbriques i de les baixes per malaltia. El debat sobre com trobar un punt d'equilibri es reproduïx en la majoria de governs europeus.

A la revista francesa *Marianne*, Gaël Giraud, economista i directora de recerca al CNRS francès alerta que la pandèmia està paralitzant una gran part de l'economia mundial, entre elles l'economia xinesa, que representa el 20% del PIB mundial, el nord d'Itàlia, que és una de les regions més riques del món, l'economia espanyola i cada vegada més també l'economia de França. Tenint en compte les vendes massives d'actius que s'estan produint i la guerra de preus del cru que ha iniciat Aràbia Saudita considera que és probable que es produeixi una nova crisi financera amb un impacte directe en el PIB mundial. Els mercats financers haurien de ser molt resilents i molt prudents a l'espera de veure com evoluciona i evitar que el pànic provoqui un empitjorament encara molt més greu. La gravetat de les repercussions del Covid-19 sobre l'economia és compartit per Frédéric Lordon que en un llarg article publicat a *Le Monde Diplomatique*, significativament titulat "Coronakrach", on alerta de que si bé les crisis financeres s'han presentat com a esdeveniments únics restringits al seu propi àmbit (l'esfera dels mercats, els bancs, etc.) ara la situació actual ofereix com a característica remarcable i sense precedents, i és que la crisi financera no es troba aïllada, sinó que es presenta com la metonímia d'una multitud de crisis sectorials que se sincronitzen: les crisis del neoliberalisme en procés de fusió-totalització; la crisi climàtica i energètica o la construcció al voltant del síndrome xinès. El virus és el catalitzador que sacseja a unes institucions ja molt afeblides pel neoliberalisme i que una tensió addicional podria abocar al col·lapse. En definitiva, alerta que el coronakrach, no serà simplement un daltabaix financer sinó que podria provocar un xoc generalitzat que podria ensorrar el sistema.

Dins d'aquesta context d'amenaça de recessió i per tal de pal·liar l'impacte econòmic i financer de la crisi, el consell de govern del Banc Central Europeu s'ha reunit d'urgència i ha aprovat ampliar en 750.000 milions d'euros la compra de deute públic i privat fins a final d'any. Aquesta xifra se suma als 120.000 milions aprovats fa tot just una setmana i als 240.000 milions que el BCE ja tenia previst comprar durant l'exercici abans que esclatés la pandèmia. En total, doncs, la compra de deute s'eleva a 1,11 bilions, la quantitat més alta mai assolida mai per la institució.

Pel que fa a Espanya, Pedro Sánchez ha anunciat que es mobilitzaran 117.000 milions de diners públics i 83.000 milions des del sector privat com a primera mesura per crear un escut protector de l'economia. A falta de més detalls, sembla que les mesures aprovades pel Govern per mitigar l'efecte del Covid-19 a l'economia, sembla de sortida que impactarà per damunt de la despesa anunciada. A la revista *CTXT* Emilio de la Peña explica les tensions dins del Govern espanyol per no incomodar els dictats de la Comissió Europea i mantenir l'estabilitat dels mercats, tal i com defensa la vicepresidenta econòmica, Nadia Calviño, guardiana de l'ortodòxia econòmica i de no incrementar el dèficit.

Finalment, també cal esmentar que alguns veuen en aquesta crisi una oportunitat per mirar de revertir el model socioeconòmic. A *Nueva Tribuna* Juan Antonio Molina afirma que ha arribat l'hora de la reducció a l'absurd del capitalisme en la seva versió neoliberal i de la postmodernitat com el seu suport metafísic. La crisi del coronavirus posa en dubte a tothom. Afecta greument la salut del conjunt de la ciutadania, la vida de les empreses, dels treballadors precaris i dels més pobres..... En aquest context, des de les pàgines de *Open Democracy* Laurie Macfarlane suggereix que si bé és fonamental lluitar per mantenir els

llocs de treball, la crisi hauria de servir per mobilitzar recursos per transformar els sectors d'energia, transport, habitatge i agricultura, descarbonitzar la producció i el consum i restaurar els ecosistemes naturals.

Les possibles conseqüències del Covid-19 sobre el canvi climàtic també preocupen, i molt. A tall d'exemple, James Taylor a la revista *MIT Technology Review*, escriu que tot i que sembla cada cop més probable que aquest brot reduirà les emissions de gasos d'efecte hivernacle seria un error suposar que reduirà significativament els perills del canvi climàtic. És més, si el virus provoca una greu recessió econòmica mundial, això segurament comportarà menys finançament per combatre el canvi climàtic. En aquesta mateixa línia, a la revista *Time* Justin Worland avisa de que la crisi del coronavirus suposa una triple amenaça que podria fer descarrilar l'Acord de París per combatre l'escalfament global ja que d'una banda ha interromput les negociacions que s'estaven duent a terme de cara a la COP26 i de l'altra la propagació accelerada de la malaltia pot comportar un canvi de prioritats de la població i deixar en segon terme la preocupació pel canvi climàtic. Finalment, un cop superada la crisi sanitària, és molt possible que s'afavoreixi la utilització a gran escala de combustibles fòssils amb l'esperança d'accelerar la recuperació de l'economia mundial.

Finalment, en el camp de les noves tecnologies, a la revista *Forbes*, Simon Chandler revela que la Intel·ligència Artificial va detectar el coronavirus molt abans que la població mundial sabés realment què era. El 31 de desembre, una start-up de Toronto, anomenada BlueDot, va identificar el brot a Wuhan, només poques hores després que les autoritats locals diagnosticuessin els primers casos. També afirma que la IA es convertirà en un tallafocs gegant contra malalties infeccioses i pandèmies, no només gràcies a les tècniques de criba i diagnòstic assistits sinó perquè també serà fonamental per identificar possibles vacunes i tractaments contra els propers coronavirus. A la revista científica *A mela di Newton*, Andrea Meneganzin escriu que davant d'aquesta situació d'emergència sanitària la comunitat científica no pot permetre's continuar amb els seus mecanismes habituals i assenyala que un dels aspectes de la cultura científica que està canviant és l'accés a les dades. Així, moltes veus alerten de la necessitat que aquestes estiguin disponibles en obert per tal de fomentar la responsabilitat col·lectiva transversal en la producció, l'ús i la difusió de la informació.

Diari de les IDEES

Política internacional i globalització

Thomas J. Bollyky i Vin Gupta What the World Can Learn From China's Experience With Coronavirus

L'article analitza quins aspectes de l'experiència del COVID-19 a la Xina son generalitzables a altres països on el coronavirus acaba d'arribar o arribarà en breus. Per fer-ho, primer repassa els factors que afecten la resposta immunològica dels individus a la malaltia: la mala salut pulmonar deguda al consum del tabac, la contaminació de l'aire... Els autors remarquen que per fer front a la crisi del COVID-19 és necessari un sistema de salut fort, així com també l'assumpció de mesures extraordinàries. L'article acaba advertint que els països no haurien de reproduir les mesures coercitives adoptades pel govern xinès: precisament, les mesures més efectives que ha pres la Xina han estat les que no amenaçaven els drets humans: tancar el transport públic i els esdeveniments culturals, suspendre les reunions públiques... La rapidesa, la transparència i la comunicació del risc basada en la ciència són fonamentals.

Thomas J. Bollyky i Yanzhong Huang The Multilateral Health System Failed to Stop the Coronavirus

El sistema de salut multilateral redissenyat el 2005 després del brot de SARS (2002-2003) ha estat ineficient a l'hora de prevenir la negació i la inacció de la Xina en la gestió d'una crisi sanitària i d'evitar posar en risc de pandèmia mundial a la resta de països. El 2005, el Reglament Sanitari Internacional va ser redissenyat per tal que l'OMS tingués més prerrogatives per qüestionar la presa de decisions dels seus estats membres, per actuar en base a fonts d'informació no estatals i per declarar l'emergència de salut pública independentment de les objeccions dels estats afectats. L'objectiu últim era garantir la transparència i evitar que els estats encobrissin possibles brots de malalties per raons polítiques o econòmiques. No obstant, aquest reglament no ha evitat que la Xina eliminés informació, i no es va declarar l'emergència de salut pública internacional fins el 30 de gener, quan el virus ja s'havia escampat a 19 països. El brot de coronavirus ha exposat les deficiències i la perillositat d'un sistema construït al voltant d'una institució com l'OMS que, dominada pels estats membre, s'adequa a la sobirania i les preferències dels països afectats. L'autor remarca que, un cop passat aquest episodi, serà necessari reformular el sistema de salut global.

Yanzhon Huang U.S.-Chinese Distrust Is Inviting Dangerous Coronavirus Conspiracy Theories

Des de la revista *Foreign Affairs* s'afirma que amb el brot de Covid-19 els líders xinesos

s'estan enfrontant a la crisi més greu des de la repressió de Tiananmen del 1989, amb l'aggravant que aquesta vegada la crisi no es limita a la Xina. La propagació del virus a través de les fronteres –i la reacció de pànic davant la seva propagació– tindrà efectes profunds sobre l'economia global, la política, la seguretat i la governança. Els rumors prosperen gràcies a la por i a la incertesa, i la pandèmia de coronavirus n'ofereix molts exemples. Tot i que cap dels rumors que recorren les xarxes socials no són versemblants, no deixen de ser molt difícils de dissipar. En efecte, la desconfiança mútua i les percepcions errònies són emblemàtiques d'un dilema clàssic de seguretat, en què les accions empreses per un estat per millorar la seva seguretat condueixen a reaccions similars per part dels altres estats, la qual cosa fa l'estat en qüestió es torni a qüestionat la seva seguretat. L'autor considera que per posar fi a les percepcions errònies i minimitzar els danys per a les relacions futures, ambdós països haurien de plantejar-se ampliar els seus intercanvis entre militars per realitzar treballs de biodefensa patrocinats pels governs. respectius.

Rachel Donadio Italy Shut Down. Which Country Will Be Next?

L'arribada del coronavirus a Itàlia i la seva extensió han fet que el govern de Conte anunciés restriccions per combatre el brot. Aquestes mesures estan posant a prova la qüestió de què és possible en una democràcia per trobar l'equilibri entre les llibertats i la seguretat pública. Itàlia ha estat el primer país europeu que ha hagut de gestionar la qüestió del virus, i això posa moltes preguntes de cara als altres països sobre la taula: quines restriccions poden imposar els governs a la ciutadania? Qui ha de fer-les complir? Quins compromisos estaran disposats a assumir els líders occidentals?

Robin Wright How Much of the World Will Be Quarantined by the Coronavirus?

En deu setmanes el número de casos de coronavirus diagnosticats arreu del món ha arribat als 10.000 contagiats en un centenar de països. Els governs dels països on el coronavirus encara no ha arribat amb la contundència amb què ho ha fet a la Xina i a Itàlia es pregunten com s'ha de fer per evitar el contagi comunitari, i l'article pregunta si serà necessari que parts del món quedin en quarantena o s'hi imposi el distanciament social fins que es trobi una vacuna d'aquí a un any. Per tal de respondre a aquesta qüestió, l'article repassa testimonis dels metges i especialistes, que són poc optimistes pel que fa a les quarantenes. La quarantena és insuficient per una malaltia de tipus respiratori com el Covid-19, i sovint es du a terme de manera discriminatòria i aleatòria, cosa que només produeix una sensació il·lusòria de contenció. L'autor repassa també l'origen medieval de la paraula quarantena –que fa referència als quaranta dies d'aïllament que els governs van imposar durant la Pesta Negra– i comenta la manera com els països estan implementant les quarantenes assenyalant, sobretot, els riscos que poden tenir en les llibertats individuals i la necessitat d'una estratègia robusta per combatre el virus.

Benjamin Cowling Controlling Coronavirus Will Mean Keeping People Apart

El virus SARS 2 és molt més contagiós que el SARS del 2003. Això es deu a que el SARS 2 causa símptomes lleus i a que hi ha possibilitat de contagi tan bon punt la malaltia comença. Això fa que, quan es detecti que una persona té Covid-19 aquesta ja hagi pogut contagiar el virus al seu entorn. L'única manera d'evitar contagis, degut a la naturalesa de la malaltia, és com s'ha fet a la Xina, amb mesures extremes de distanciament social. Per aconseguir mantenir la distància, el govern xinès va crear una aplicació per a smartphones que permet seguir els ciutadans, veure si han estat en zones de risc i localitzar aquells que estiguin infectats. Aquest control social, que no és discutit a la Xina, és difícil d'implantar en altres països però, comenta l'article, tot i que la gent redueixi voluntàriament el contacte social si no hi ha un distanciament estricte les mesures poden ser del tot ineficients. La planificació de mesures per evitar el contagi i la comunicació de perquè és tan important evitar el contacte són dos elements clau en la gestió de la pandèmia.

Ravi Agrawal How Will South Asia Deal With the Coronavirus?

L'any 2020 estava sent un any dolent per l'Àsia Meridional —incertesa política a l'Afganistan, violència popular a l'Índia—, i l'extensió del coronavirus podria fer caure encara més l'activitat econòmica, les cadenes de subministrament —la Xina és un dels grans proveïdors de béns com els automòbils i els smartphones— i afeblir els ja dèbils sistemes de salut públics. El brot de Covid-19 ja ha arribat a la regió, i l'Índia és el país que en té més casos diagnosticats. En aquest país, la desinformació juga en contra de la possibilitat efectiva de combatre el virus: alguns legisladors que volen promoure la pseudociència nacionalista hindú han donat consignes com fer servir l'orina de les vaques per guarir els malalts, i les xarxes socials també s'han fet ressò de remeis casolans. Això, sumat a que la densitat de població és alta i als mals hàbits d'higiene, fa que la regió sigui el caldo de cultiu ideal per un brot devastador. L'únic esperançador, en tot això, podria ser una davallada en el preu del cru, que faria que l'Índia estalviés el cost d'importació d'energia.

Sue Mi Terry Can North Korea Cope With the Coronavirus?

S'estendrà a Corea del Nord el brot de Covid-19? Com es gestionarà, en cas que ho faci? El país no està preparat per una emergència sanitària d'aquest tipus: el sistema sanitari és dèbil i vulnerable a un brot com aquest. De fet, el govern coreà ha tancat fronteres, ha suspès el turisme, ha posat en quarantena els estrangers i ha tancat escoles i llocs públics. De moment, no hi ha casos de Covid-19 segons les fonts governamentals. No obstant, Corea del Nord està ubicada entre els dos focus més grans del virus: la Xina i Corea del Sud, i tancar-se per complet serà difícil: la frontera amb la Xina és porosa i la gent hi passa mercaderies, cosa que fa pensar que segurament en algun moment el virus també creuarà la frontera. Si això passa, el virus s'estendrà ràpidament: un 43% de la població està

malnodrida i per tant és més vulnerable a les malalties infeccioses; el sistema de salut no està preparat i és extremadament dèbil; l'energia elèctrica és intermitent en molts hospitals. El règim ja ha demanat ajuda internacional i des de l'ONU s'han fet algunes exempcions en les sancions per enviar-hi equipament sanitari. L'impacte que tindria un brot de Covid-19 en l'economia nord-coreana seria profund: des que Kim Jong Un és al poder l'economia privada ha crescut de manera significativa i el govern ja no aconsegueix arribar allà on ho fa el mercat. A més, el poder de Kim Jong Un, tot i que sembla inqüestionable, també perilla amb una possible crisi sanitària: com assenyala l'article "amb el coronavirus, podria enfrontar-se aviat a un adversari que no pot ser ni abatut ni empresonat".

Stephen M. Walt The Realist's Guide to the Coronavirus Outbreak

Habitualment l'enfocament realista de la política internacional i la política exterior no dedica gaire atenció a la qüestió de possibles pandèmies com el brot COVID-19 actual. Cap teoria ho explica tot, per descomptat, i el realisme se centra principalment en els efectes restrictius de l'anarquia, els motius pels quals les grans potències competeixen per imposar-se a les altres i els obstacles duradors per traven una cooperació efectiva entre els estats. En canvi, no té molt a dir sobre la transmissió viral de les espècies, l'epidemiologia o les bones pràctiques de salut pública, per la qual cosa no hauria de demanar a un realista que es pronunciï si cal començar a treballar des de casa. Dit això, podem aportar alguna cosa sobre la situació actual? En primer lloc, l'emergència actual ens recorda que els estats continuen sent els principals actors de la política global. Cada pocs anys, els estudiosos i els experts suggereixen que els estats són cada vegada menys rellevants en els assumptes mundials i que altres actors o forces socials (és a dir, organitzacions no governamentals, corporacions multinacionals, grups terroristes internacionals, mercats mundials, etc.) estan minant la sobirania i relegant l'Estat a la paperera de la Història. Tanmateix, quan es plantegen nous perills, els éssers humans confien sobretot en els governs nacionals per protegir-los. En segon lloc, tot i que les versions més estructurals del realisme tendeixen a relativitzar les diferències entre els estats, fins ara les respostes al brot de coronavirus exposen els punts forts i les debilitats dels diferents tipus de règims. Els investigadors han suggerit que les dictadures són més vulnerables a la fam, les epidèmies i altres desastres, en gran mesura perquè tendeixen a suprimir la informació i els alts funcionaris poden no reconèixer la gravetat de la situació fins que no sigui massa tard per evitar-ho. Això és precisament el que va passar a la Xina i també a l'Iran: les persones que van intentar fer sonar l'alarma van ser silenciades o castigades, i els alts oficials van intentar ocultar el que estava passant en lloc de mobilitzar-se ràpidament per abordar la crisi. Walt conclou que des d'una perspectiva realista, és probable que el coronavirus doni arguments als estats per limitar la globalització. La hiperglobalització va fer que el sistema financer mundial fos més vulnerable a les crisis i va crear problemes polítics nacionals greus a causa de la mobilitat laboral. Ara sabem que també ha augmentat la nostra exposició al tipus de pandèmia global a la qual ens estem enfrontant avui.

Tom McTague The Coronavirus Makes Politics Look Small

On queda el Brexit, després de la crisi del coronavirus? Mentre que el Brexit no és un tema de vida o mort, la crisi del coronavirus sí que ho és, en sentit literal i pel que fa a l'economia. L'article comenta la necessitat d'observar el fenomen del coronavirus com un fenomen global les conseqüències del qual no poden ser contingudes en un únic país. La manera com els governs gestionin el brot afectarà la manera com es percebi i com es concebin els sistemes polítics, cosa que podria afectar alguns règims democràtics i autocràtics. L'autor insta els britànics a anar més enllà de la visió centrada en el seu propi país que ha dominat durant el procés del Brexit, i comenta com fenòmens com la crisi del coronavirus posa en perspectiva els esdeveniments polítics, que els britànics creien que eren els més importants dels últims temps.

Peter Nicholas There Are No Libertarians in an Epidemic

Adam Smith, el pare del liberalisme ha mort. No basten els eslògans, l'"America vs Socialism" s'enfonsa. Seria irresponsable pensar que les mesures purament liberals que ofereixen el *laissez-faire*, *laissez-passer* poden fer front a la Crisi nacional que suposa el Covid-19. Tota la retòrica macarthista pot ésser efectiva en clau electoral, però a la pràctica mai ha existit un mercat perfecte (lliuremercat) ni una mà invisible. Aquestes sempre han sigut il·lusions, miratges teòrics. És evident que la societat nordamericana no està preparada per parlar-ne de "capitalisme regulat, Estat intervencionista o socialisme democràtic", però a la pràctica tots els grans presidents, els que han a l'altura dels esdeveniments han hagut de trencar el mite. Penso en Roosevelt i el seu New Deal keynesià. La mà invisible és l'Estat, sempre ho ha sigut. Trump no pot defugir de fer-ne ús del *factum principis* que li atorga la Constitució dels Estats Units d'Amèrica. Quan vèiem en ell l'extrema dreta conservadora, vàrem deixar de mirar el seu progenitor, el Regne Unit. És a l'altre bora de l'Atlàntic on sembla que si confien en les receptes màgiques del liberalisme més misantrop.

Kerry Brown The legacy of coronavirus in China? A more invasive state machinery

Amb l'arribada del coronavirus, les tecnologies de vigilància i control social s'han estès a zones de la Xina on abans no havien arribat. La justificació ha estat la necessitat de mantenir la seguretat durant una "crisi nacional", i el govern ha pogut monitoritzar i recollir dades sobre la salut i la vida privada dels ciutadans a través de tecnologies com el reconeixement facial. Això va més enllà de ser una manera de garantir el benestar. Com assenyala l'article, és també una manera de garantir l'estabilitat, el control i el poder del govern, i el pànic col·lectiu i la preocupació que sorgeixen en moments com el que vivim són l'excusa ideal per consolidar l'acceptació popular de mesures de vigilància i control. No obstant això, a la Xina hi ha una sensació de malestar i desconfiança generalitzada que podria convertir-se una amenaça per al govern actual, un govern al capdavant d'un Estat

que s'immiscirà a les vides de la gent més que mai.

Manuel Loff A Peste

Des que el govern italià va decretar l'estat d'emergència sanitària, el pànic s'ha apoderat de una gran part de la ciutadania pertot Europa. L'autor considera que en poques hores s'ha perdut la batalla de l'opinió pública contra l'alarmisme. Alcaldes, rectors, directors d'escoles i altres institucions públiques, s'han convertit en ostatges davant la por expressada obertament pels pares dels estudiants, els usuaris dels serveis públics, i els propis empleats i han començat a tancar, suspendre, i cancel·lar-ho tot, en la majoria dels casos sense haver consultat prèviament les autoritats sanitàries. Afirmar que aquestes ja no són capaces d'imposar la regla de la traçabilitat dels contactes que els infectats amb covid-19 han tingut i ara es limiten a no oposar-se a aquesta altra epidèmia de precipitació i improvisació ja que cada tancament i cada cancel·lació en porta a una altra. El següent pas lògic, doncs, seria exigir que es tanquin fàbriques, oficines, transport públic, etc. L'autor admet que si bé és una forma de democràcia i que això és el que vol la majoria de la societat, al seu entendre probablement sigui la pitjor forma de democràcia: la de la por. Acaba per carregar contra aquells que van dur a terme les retallades en els sistemes de salut pública arran de la crisi de 2008 i ara es queixen que els serveis de sanitat pública no poden aguantar la pressió conjunta de les dues epidèmies: el virus i el pànic.

Catalunya, Espanya i Europa

Antonia Williams-Annunziata Italy: the epidemic vs. democracy

Open Democracy analitza la greu situació per la qual està passat Itàlia com a primer epicentre europeu de la pandèmia de Covid-19. L'autora alerta que les conseqüències econòmiques de l'èxit o del fracàs del control de l'epidèmia són molt importants ja que abans que esclatés el coronavirus, l'economia d'Itàlia ja era la que presentava el creixement més lent de tota Europa. Ara, amb un turisme inexistent i el tancament de moltes fàbriques, el país s'enfronta a una probable recessió. Existeix el temor que aquesta epidèmia no es freni malgrat les mesures contundents preses pel govern de Giuseppe Conte. L'autora afirma que la solució només pot passar per un veritable consens democràtic sobre què s'ha de fer a fi i efecte de dotar d'una legitimitat inatacable les possibles mesures encara més estrictes que potser caldrà prendre.

Sarah Wheaton How coronavirus will test the European Union

La crisi dels coronavirus comença a semblar-se a les crisis migratòries i financeres que han colpejat Europa durant aquests últims anys, com un símptoma de la globalització que no es pot tornar a enviar allà on va començar. El nou coronavirus que recorre el continent -declarat oficialment com a pandèmia per l'Organització Mundial de la Salut- posa de manifest tant les forces com les limitacions de la Unió Europea: un mercat únic, en gran part sense fronteres, format per 27 països, cadascun amb el seu propi govern, electorats,

burocràcies, sistemes d'atenció sanitària i, com s'ha vist de manera dolorosa, interessos nacionals. Des de fa setmanes, els funcionaris de Brussel·les i els estats membres han demanat que es reforci la coordinació paneuropea però tot i que Itàlia, la tercera economia més gran de la UE, ha adoptat una solució semblant a la xinesa, posant tot el país en confinament preventiu, el *modus operandi* a tota la Unió continua fragmentat i merament reactiu. Cada vegada queda més clar que la crisi del coronavirus serà una prova de foc per a la cohesió i la credibilitat de la UE.

Francesc de Carreras Frente al coronavirus: colaborar

L'article aborda dos fets derivats de la pandèmia de coronavirus que està afectant el món. En primer lloc, es tracta d'una pandèmia d'abast mundial a causa de la globalització. Així, doncs, el vol d'una papallona a l'altra banda del món ens pot afectar a tots, almenys en determinades matèries sí ja que el món està interconnectat i el mal dels uns repercuteix en tots. Segon, considera que l'única sortida possible és de la col·laboració: l'Estat amb les comunitats autònomes, els ciutadans amb les autoritats, els ciutadans entre si, els polítics amb els científics, el Govern amb l'oposició, Espanya amb la Unió Europea i amb la resta de món. En definitiva, pot ser un moment per reflexionar sobre el que ens uneix i el que ens separa, distingint el que és essencial del secundari. L'exemple que donin les autoritats en aquest exercici de col·laboració influirà en el futur en altres àmbits. Es diu que tota crisi és també una oportunitat. Potser aquesta vegada sigui cert.

The Observer view Coronavirus crisis shows how much we need experts

L'editorial del diari britànic *The Observer* carrega contra les actituds dels dirigents populistes que encaren la pandèmia de coronavirus sense tenir en compte l'opinió dels experts. Considera que el que està passant, per exemple, als Estats Units demostra en temps real els perills del populisme i les conseqüències sobre la salut pública del seu rebuig a les proves científiques i als experts. En aquest sentit, les respostes de les societats a la crisi posen el focus sobre les seves vulnerabilitats i fragilitats clau. Així, als Estats Units, és la manca d'un dret universal a la salut i al drets bàsics d'ocupació en un dels països més rics del món. A la Gran Bretanya, el coronavirus ha posat de manifest les preocupacions respecte d'un sistema de salut pública que ha estat desmantellat al llarg de les darreres dècades i que a penes si pot tenir cura de les persones grans, moltes de les quals pateixen a més d'aïllament social.

Matthew Karnitschnig The end of Europe's corona denial

La crisi del coronavirus ha enxampat Europa desprevinguda. Els mercats financers fa setmanes que intentaven preveure l'impacte del coronavirus, fins que el dilluns dia 9 de març, la baixada del preu del petroli i el tancament del nord d'Itàlia van provocar la venda més massiva d'accions des de la crisi del 2008. Les borses europees i asiàtiques van

tremolar, i els inversors van apostar per bons estatals francesos, britànics, alemanys i americans. Els líders europeus havien esperat que el virus no acabés afectant Europa i que el seu impacte econòmic fos limitat, però el pànic del dilluns dia 9 va demostrar que Europa no se salvaria del sotrac econòmic i que, més aviat, això podria només l'inici d'una crisi econòmica. Ni tan sols Alemanya, que és el motor econòmic d'Europa i té un pressupost públic amb superàvit podrà escapar d'aquesta situació. La presidenta de la Comissió Europea ha anunciat que l'UE està preparada per fer front a la situació, inclús per donar ajuda financera. No obstant, l'article remarca que el Banc Central Europeu està mal equipat per donar resposta a aquests problemes: no es pot fer res en termes de política econòmica perquè els tipus d'interès ja són negatius. A això s'hi suma la davallada de l'oferta que patirà l'economia europea degut a l'expansió del coronavirus. I mentrestant, mentre no evolucioni la situació, l'únic que poden fer els líders europeus és asseure's i mirar.

José Antonio Zarzalejos Fuenteovejuna nacional

Ens trobem davant d'una emergència global i l'autor considera que l'Estat en el seu conjunt disposa de mitjans per fer front a aquest desafiament víric i la ciutadania espanyola ha demostrat que en moments adversos assoleix cotes de gran solidaritat i disciplina. Perquè d'això es tracta: atendre les instruccions de les autoritats, cooperarem per combatre millor una pandèmia que està assolint unes dimensions impensables. El coronavirus afecta la salut pública, suposa un repte enorme per al sistema sanitari, compromet l'economia i posa a prova una societat en el seu conjunt en la mesura que altera seriosament els seus ritmes de funcionament. Si al Govern cal reclamar-li una total coordinació en la qual no interfereixi cap competitivitat ideològica o d'una altra naturalesa, als ciutadans els correspon atènyer-se a les instruccions que donin els portaveus autoritzats. Conclou que cal deixar per més endavant, quan tot això hagi passat, l'anàlisi del que es va poder fer i no s'ha fet; si aquestes o aquelles mesures es van prendre en el seu degut moment; si la prevenció va poder ser millor del que va ser i la coordinació va resultar o no l'adequada. Ara el que procedeix és acabar, entre tots, amb el coronavirus sense distreure'ns estèrilment en debats polític o d'una altra naturalesa que ens apartin de l'objectiu principal.

Antoni Puigverd Histeria y tiranía

Des de fa uns anys, Occident sembla estar esperant l'apocalipsi. L'atac a les Torres Bessones, el gihadisme, la crisi econòmica de l'any 2007, les grans migracions, les transicions energètica i robòtica, l'ascensió de la Xina i l'escalfament global conformen una atmosfera de final de civilització. El coronavirus confirma aquest clima. L'autor considera que, paradoxalment, tenim la sort de viure en l'època més segura i avançada de la història. Potser per això ens embarga la por. Por a perdre-ho tot. Els estats són febles per fer front als reptes globals i, per tant, no aconsegueixen frenar la por. Però, atenció: el veritable enemic no és el coronavirus, sinó la histèria. Si triomfa la por, el gran perdedor serà la democràcia, ja que el model xinès apareixerà als ulls de tot el món com l'únic fiable. El final de la histèria és la tirania.

Le Monde Contre le coronavirus, l'UE doit agir vite et fort

L'editorial del diari francès Le Monde alerta que davant la perspectives d'unes turbulències econòmiques molt fortes com a conseqüència de la propagació del coronavirus, la Unió Europea ha de dotar-se dels mitjans per reaccionar, i recorda que durant les anteriors crisis, va pagar molt car per les seves vacil·lacions. En efecte, entre el col·lapse dels preus del petroli, la caiguda sobtada dels mercats borsaris, la davallada del comerç mundial, la sobtada desaparició de la demanda en sectors sencers de l'economia, és urgent preparar-se per als anglosaxons anomenen la tempesta perfecta. Si bé aquesta tempesta no té res a veure amb la del 2008, es tracta de dotar-nos amb rapidesa dels mitjans per superar un obstacle difícil, però no infranquejable, sempre que els estats membres de la Unió Europea es coordinin i es mantinguin units. Les ajudes fins ara disperses han estat considerades com un tractament homeopàtic i Europa necessita un tractament de xoc. Ara bé, vist el pànic que s'ha apoderat dels mercats financers, de moment les respostes polítiques no semblen estar a l'altura del repte. Si Europa no és capaç de mostrar més valentia i més coordinació, les conseqüències del Covid-19 poden resultar profundes i doloroses.

Sean O'Grady Greece was one thing - Italy may be too big for the EU to save

Al diari britànic *The Independent*, Sean O'Grady analitza la importància d'Itàlia per a la Unió Europea dins del context de la crisi del coronavirus. Afirmar que si durant la dècada passada, hem vist com tot sovint Itàlia estava en situació de crisi, ara també està totalment paralizada. que es troba a la fusió, i ara també està bloquejada. Subratlla que és particularment rellevant que el govern italià hagi pres la decisió de suspendre les amortitzacions hipotecàries. Així, el grup ABI, que representa al voltant del 90 per cent del total dels actius bancaris, ha anunciat que oferiria moratòries del deute a les petites empreses i les llars que pateixen problemes per culpa del virus. Davant d'això l'autor es pregunta si els bancs i l'estat italià podran suportar els danys causats en l'economia real (botigues, oficines, fàbriques, restaurants, estadis de futbol, etc.) i com pagarà Itàlia una moratòria indefinida del deute hipotecari familiar o empresarial. Alerta de que l'euro no pot permetre que una gran economia (Itàlia és la tercera més gran de l'Eurozona) s'enfonsi. Això significa la Unió Europea, el Banc Central Europeu i, de retruc, els contribuents d'Alemanya, els Països Baixos i els pocs altres països solvents de la UE haurien de pagar les hipoteques dels italians durant un any més o menys. D'altra banda, què passaria si els governs i les organitzacions supranacionals interessades (UE, BCE, FMI) es quedessin sense diners per rescatar Itàlia i altres països afectats? Què passaria si Itàlia es convertís en un estat fallit, amb la constitució de 1948 completament desacreditada i amb perill de perdre la seva condició de membre si mai el sempre oportunista Matteo Salvini aconseguís impulsar la idea d'un govern nacional amb ell mateix al capdavant? Ara que fa un segle Mussolini va arribar al poder poc després de la pandèmia de grip espanyola que el va portar a preferir la salutació romana a l'encaixada de mans, què quedaria de la democràcia italiana?

Josep Ramoneda Salud y política

Josep Ramoneda afirma que no és difícil anticipar que el proper envit polític serà per la forma d'afrontar les conseqüències econòmiques d'aquesta crisi sanitària desfermada per l'epidèmia de coronavirus. I més quan des de sectors de la patronal ja s'està aprofitant la circumstància per repetir la seva cantarella habitual sobre les rebaixes d'impostos i les facilitats per a l'acomiadament. Una obscenitat en un moment en què molta gent es planteja com compatibilitzar treball i cura dels nens amb les escoles tancades. Aquesta crisi ens indica les prioritats del dia després: no jugar amb el sistema de salut perquè un país fort és el que té una sanitat pública i eficient per a tothom. Caldrà protegir l'ocupació i ajudar les empreses. Caldrà fer balanç de les destrosses provocades per la revolució neoliberal, de les quals ja sabem molt, des del clima a la precarietat passant per la fabulació meritocràtica i que el Govern d'esquerres té l'obligació d'afrontar, sense malenconia i amb realisme. I caldrà defensar la democràcia, perquè l'episodi del coronavirus podria haver reforçat la capacitat de seducció de l'autoritarisme davant la por. La Xina ja està cantant victòria.

Matthew Karnitschnig The incompetence pandemic

Si el brot de coronavirus ens ha ensenyat alguna cosa més enllà de la necessitat d'observar mesures d'higiene reforçades, és que la primera víctima d'una pandèmia és el lideratge. L'autor afirma que mai al llarg dels últims 75 anys, el món no ha tingut més necessitat d'un moment on algú digués com Franklin D. Roosevelt amb motiu del seu primer discurs d'investidura l'any 1933 "l'única cosa de la qual hem de tenir por és la por mateixa". I aquest estat essent el gran fracàs dels líders mundials. De Pequín a Brussel·les, de Roma a Washington, Londres i més enllà, els polítics han estat incapaços d'aprofitar la oportunitat i s'han dedicat a un perillós joc d'anàlisi, ofuscació i negació de la realitat que ha costat la vida a moltes persones i ha retardat l'aplicació d'una resposta decidida. Tot i qu feia setmanes que els científics alertaven el brot de coronavirus podia esclatar, els líders polítics, especialment a Occident, han fet poc per aturar el seu avenç. En el cas europeu, tot i que té sentit que els estats-membres de la UE adaptin les seves estratègies de lluita contra el coronavirus als requisits locals, la varietat d'enfocaments, els diferents ritmes de reacció i la intensitat desigual de les mesures preses a tota la regió suggereixen molt poca coordinació real.

Democràcia, diversitat i cultura

Joan Benach El relato oficial del coronavirus oculta una crisis sistémica

A banda de l'emergència sanitària que sacseja bona part del món, la revista *CTXT* assenyala que la crisi del COVID-19 també planteja dos temes addicionals d'importància. D'una banda, l'imprescindible paper dels governs, els serveis i la recerca pública per controlar de

forma coordinada tant l'epidèmia en si com una probable 'epidèmia d'autoritarisme', visible a la Xina amb mesures de vigilància i control extremes per detectar casos d'infecció inadvertits i l'aplicació de mesures restrictives poc transparents, quan no directament repressives. De l'altra, l'actual 'epidèmia mediàtica' del coronavirus representa un cost d'oportunitat, en un sentit ben conegut per molts polítics: quan no es vol parlar d'un tema que molesta es distreu l'atenció parlant d'un altre. Finalment, l'article també alerta que el COVID-19 és un detonador complex de la crisi sistèmica del capitalisme, en la qual tots els factors anteriors estan fortament interconnectats, sense que es puguin separar entre si. En darrer terme, tot sembla indicar que aquesta epidèmia pot representar una ocasió ideal per justificar la crisi econòmica capitalista que sembla estar acostant.

Marciano Sánchez Bayle Los medios, la epidemia y el miedo

Davant de l'allau de notícies i informacions que s'estan generant amb motiu de la pandèmia de Covid-19 l'autor es planteja perquè es magnifica tant aquest flux informatiu i considera que hi ha algunes raons objectives i d'altres que no ho són. Les objectives són que es tracta d'una malaltia nova l'evolució de la qual lògicament no es coneix i obliga a la prudència, i també que el contagi des persones sense símptomes afavoreix extremadament la seva transmissió. Les altres tenen més a veure amb la por al desconegut en una societat desacostumada als riscos, amb l'excés de confiança en la medicina, i amb els interessos econòmics d'aquelles que es lucren amb l'epidèmia (que van des de la recerca sensacionalista de les audiències fins a les empreses fabricants dels productes sanitaris relacionats amb la malaltia). Relacionat amb això últim, subratlla que el sistema sanitari públic està responent i demostrant, un cop més, que quan hi ha un seriós problema de salut, real o sobredimensionat, és l'únic amb capacitat de resposta, mentre el sector privat està desaparegut, perquè sempre ho fa quan hi ha problemes potencialment greus i en els quals la rendibilitat econòmica no està garantida.

Santiago Alba Rico Apología del contagio

En els temps del coronavirus el món es torna familiar i antic. Cada vegada que un poble ha hagut d'afrontar una amenaça col·lectiva ha buscat un cos concret a qui atribuir la responsabilitat i on localitzar el remei. És el boc expiatori, que els grecs anomenaven *pharmakos* (d'on procedeix la nostra "farmàcia"), una víctima escollida a l'atzar en la qual es dipositava tota la complexitat de la crisi i de la qual el sacrifici o expulsió de la ciutat alliberava als homes de tots els perills. Així, l'autor considera que ara en les últimes setmanes, a mesura que el coronavirus s'ha anat difonent per tot el món, la febre conspiranoica ha adoptat vestidures contemporànies; és a dir, racistes i/o geopolítiques. Paral·lelament, argumenta que al seu entendre hi ha alguna cosa inquietant en la gestió de la crisi: l'excés de transparència. Al contrari del que ha passat en crisis precedents, on el pànic de la gent es basava en la sensació fonamentada que les autoritats amagaven dades i decisions per protegir interessos espuris aliens a el benestar col·lectiu, aquí la inquietud es deriva de la contundència desconcertant de les mesures públiques, desproporcionades o no en relació amb la gravetat oficial de l'amenaça i l'arbitrarietat, segons els països, resulta

més aviat xocant. També avança que el coronavirus ha revelat en un instant la nostra vulnerabilitat o, si es prefereix, la nostra antiguitat. Tot d'una vivim en un món molt antic, formem part d'un món molt antic i reaccionem d'una manera molt antiga davant d'un repte nou. Com a corollari afegeix que el Covid-19 també ha revelat la dependència que té l'economia globalitzada dels cossos que explota i que aquesta fragilitat podria ser també una oportunitat per decidir quin món volem. Finalment, destaca que paradoxalment el coronavirus, amb la fragilitat que porta aparellada, ha abolit la mort. Fruit de la "transparència administrativa" i del pànic, des que hi ha el Covid-19 ja no es mor ningú. De fet ocorre que no passa res. Ja no hi ha infarts ni dengue ni càncer ni altres gripes ni bombardejos ni refugiats ni terrorisme ni res. Ja no hi ha, per descomptat, canvi climàtic.

Teresa Simeone L'umanesimo ai tempi del coronavirus. Rileggendo "La peste" di Camus

Teresa Simeone fa una presentació brillant sobre els reptes per a la humanitat que suposa enfrontar-se a una pandèmia. Ho fa servint-se de la obra "La pesta" del filòsof i escriptor Albert Camus. Amb l'ànima de no trepitjar el contingut de l'article volem remarcar el fet que aquest virus ens posa a prova com a subjectes i com a societat. El Covid-19 tot i que sembli contra intuïtiu no és un problema de caràcter tècnic, sinó ètic i existencial. "La seva difusió és capaç de modificar radicalment" les relacions humanes, que sempre són paradoxals. En un món mediatitzat per les pantalles sembla que la proximitat física no acaba d'apropar-nos. ¿És possible que quan tot hagi acabat passem de puntetes per la vida i "la plaga s'acabi i el terror continuï"? De ben segur aquest és un moment fundacional o re fundacional on la incertesa esdevé caldo de cultiu tant per a la genialitat humana, la solidaritat, com per a l'individualisme més autòfag. Temes com la responsabilitat col·lectiva o l'alteritat són abordats pel francès en un esforç intel·lectual de primer ordre. Una constel·lació de personatges (Michel, Rieux, Rambert, Cottard, etc) essencial per a la comprensió de la "condició humana". En paraules de l'autora: evitar morts "això és el que dona sentit als dies" i més ara en la solitud de la quarantena, "Camus amb la seva sensibilitat, ens ajuda a comprendre". Rellegim-lo.

Vasco Santos A biopolítica e o apocalipse em câmara lenta

En aquest article, Vasco Santos, psicoanalista i editor, llegeix entre les línies de l'estat d'emergència que el coronavirus ha permès una intensificació oportunista de la biopolítica per controlar, supervisar i castigar. Al seu entendre, es tracta sobretot d'una epidèmia oportunista dirigida pels mitjans de comunicació i que ens remet a l'experiència medieval de la pesta. Explica com funciona aquest discurs virtual que té lloc a banda de la realitat, de vegades sobreposant-la, de vegades distorsionant-la presentant les dades de manera que produeixin un efecte pertorbador. Substituint-se a l'experiència, l'efecte d'una comunicació que redueix el llenguatge a la simple mecànica del lloc comí és com propagar una contaminació moral que buscava, ahir com avui, un objecte contrafòbic oriental aliè a les comunitats afectades. Així, Covid-19 vindria a ser una reformulació del bacil de pesta, que mai no mor, sinó que només desapareix durant un temps, espera amb paciència una

escletxa per despertar de nou les rates i enviar-les morir a una ciutat feliç. En el cas concret del Covid-19, Vasco Santos assenyala que ha permès posar en pràctica una estratègia higienista, anti-psicoanalítica per mitjà de la disminució de l'empatia i de la legitimitat de la distància social. Afegeix que en aquests moments, confosos i atordits per la informació que ens colpeix en ràfegues successives amb el nombre d'infectats i de morts, no estem segurs de què pensar de les mesures preventives. Una bona part de nosaltres les rebem amb satisfacció perquè s'està fent alguna cosa i tan aviat com les coses empitjorin, serà natural que les mesures també siguin més severes. Conclou que si bé aquesta catàstrofe permanent pren possessió de tot, provocant que ens hi acostumem, està molt clar que l'Apocalipsi, que abans tenia alguna cosa venerable, en la seva constitució prodigiosa amb metàfores sumptuoses i terrorífiques, s'allunya cada cop més de la idea del sagrat. Així, com va assenyalar Enzensberger, aquesta catàstrofe s'ha convertit en un fenomen completament secularitzat.

Lluís Bassets No es un virus, es una época

Hi ha fenòmens que defineixen una època. Des del moment en què apareixen, res no passa sense que no s'hi faci referència, a ells o als seus efectes. Modifiquen el món tal com l'hem conegut i ens expliquen anticipadament la nova realitat tal com està transformant-se. Aquest és el cas del coronavirus actual. Ara mateix, tot el que succeeix depèn, en una o altra forma, de l'evolució i de la lluita contra l'expansió de la malaltia. Començant per l'economia, amb un impacte múltiple sobre la producció, el consum i els mercats. S'ha trencat la cadena productiva global i es contrauen subministraments i demanda. A la vegada, tota epidèmia revela amb cruïda aquells que tenen responsabilitats en la gestió de la resposta, des dels governs municipals fins als nacionals, i la pròpia Comissió Europea. Sotmet a prova als sistemes de salut, però també als sistemes polítics. Al final, quan tot hagi passat, hi haurà una comparació entre els resultats obtinguts per tots, des dels governs descentralitzats i democràtics fins als autoritaris i centralitzats per veure qui ha gestionat millor la crisi.

Jonathan Tepperman Why Are We So Scared of the Coronavirus?

Durant les últimes setmanes s'ha extès la sensació d'alarma arreu del món, i hi ha un pànic generalitzat cap al virus i cap al que pugui passar. Hi ha raons per estar espantats: encara que les persones de menys de 60 anys no siguin població de risc, preocupar-se pels éssers propers és un dels nostres instints naturals. No obstant, a l'autor li interessa analitzar els altres motius que fan que tinguem por del coronavirus. En primer lloc, perquè és nou, invisible, a vegades mortal i desconegut, i no sabem contra què ens enfrontem. En segon lloc, perquè el coronavirus encarna i porta a l'extrem temes que ja provocaven una angoixa a tot el món: la globalització en massa, les migracions i la interdependència. I, per últim, perquè el fenomen desperta la sensació de culpa que molts de nosaltres tenim sobre el fet que l'abús que fem del món natural ha començat a perjudicar la biosfera. L'autor acaba destacant que, tot i que la por i l'angoixa facin que la gent actuï de manera irracional, la situació pot mirar-se amb bons ulls pensant que els governs només gestionen els reptes que

amenacen la vida quan es troben entre l'espasa i la paret, i la urgència els empeny a actuar i fer reformes profundes —tot i que el més terrorífic és que, fins ara, no sembla que hi hagi ningú treballant de manera efectiva i coordinada—.

Adam Gopnik The Coronavirus, and Why Humans Feel a Need to Moralize Epidemics

Durant la història, els humans han atribuït les malalties i plagues a causes materials i a finalitats morals. N'és un bon exemple la cèlebre plaga de la Pesta Negra, que es contagiava a través de les puces que tenien les rates i que va ser dibuixada a l'imaginari col·lectiu com un càstig diví o com un intent d'enverinament per part dels jueus. El que era inconcebible era que aquella catàstrofe simplement fos creada per puces o rates. Al segle XIX, amb l'extensió del còlera, es va culpar els pobres i els immigrants de la propagació de la malaltia. Una de les grans revolucions del pensament humà va ser adonar-se que els microbis són amorals —no venen per infligir càstigs sinó que simplement es reproduïxen i viuen— i la correlativa reforma de la higiene pública. En la crisi actual del coronavirus, el que es vol fer a nivell moral és "alteritzar" el virus, és a dir, associar-lo a un "altre" (en aquest cas a la Xina, al Misteriós Orient) per eximir-se de responsabilitat. A part d'això, l'autor observa, que avui en dia, en comptes d'històries moralitzadores el que està proliferant són els esforços per contenir el virus o "aplanar la corba", esperant que així es reduirà de manera immediata i dràstica el contagi de la malaltia. Res més allunyat de la realitat: ara mateix no podem esperar un miracle, sinó que l'únic que podem fer és acceptar que les mesures màximes tindran un efecte mínim.

Isaac Chotiner How Pandemics Changes History

Amb ocasió de la publicació del llibre "Epidemics and Society: From the Black Death to the Present" Isaac Chotiner entrevista al seu autor Fran K. Snowden, professor emèrit d'Història de la Medicina a la Universitat de Yale. Ambdós reflexionen sobre l'estreta relació que han tingut històricament les epidèmies amb les societats humanes. Així, les epidèmies com el brot del coronavirus són un mirall per a la humanitat, un mirall bidireccional. En altres paraules, l'epidèmia altera les societats, el modus de relació entre els individus, el treball artístic i intel·lectual, fins i tot els entorns natural i el paisatge. ¿Per què? Perquè la relació entre variables es dialèctica, l'epidèmia emmiralla la societat per transformar-la. Les epidèmies són part de la configuració del món perquè tenen implicacions filosòfiques, ètiques, morals, fins i tot, religioses. Les epidèmies en definitiva han precipitat guerres, fet caure imperis, facilitat processos descoloniais, el final de l'esclavitud... Són, en definitiva, processos d'acceleració dels canvis històrics. No obstant tota aquesta especulació no seria possible sense la reflexió de Snowden segons la qual cada societat produeix les seves vulnerabilitats específiques i, en conseqüència, les epidèmies no són producte de l'atzar ni afecten de forma aleatòria o caòtica. Es tanca el cercle. Epidèmies i societat, una relació dialèctica.

Máriam Martínez-Bascuñán La vuelta al Leviatán

En aquesta columna publicada al diari *El País*, Máriam Martínez-Bascuñán apunta a un dels elements-clau subjacents a la greu crisi sanitària que representa la pandèmia de coronavirus i que no és altre que la batalla entre ordres polítics i al seva reorganització interna. Ens trobem doncs davant d'una important cruïlla geopolítica condicionada per la competició entre els EUA i la Xina, les dues superpotències que enfronten els seus models antagònics d'organització social i política. Qui guanyi la batalla definirà l'estat de l'autoestima d'Occident i el nostre paper al món, amb una Europa que, en el seu paper d'actor secundari, es veu de nou sotmesa de nou a una difícil prova tot just ara que comença a refer-se de la crisi de 2008. L'error d'Occident en aquests últims 30 anys ha estat de menystenir l'Estat i deixar que la lògica econòmica de la seua minimització impregnés totes les capes de la societat. Ara que un enorme element disruptiu en forma de virus canvia les regles de joc, veurem si el progressisme pot aprofitar la descarnada volta al Leviatán per explicar la necessitat d'un Estat fort, capaç d'articular-se a nivell transnacional i crear una autèntica sobirania europea, o en el seu lloc obrirem la porta al reforç de les tesis autoritàries, a la lògica de poder dur del tecnoautoritarisme xinès.

Yu Jie China cree más en la mano dura que en la libertad

En aquesta entrevista, Yu Jie, investigadora de la *London School of Economics*, estableix quines són les principals diferències entre la gestió de la crisi del coronavirus a la Xina i a Europa, emmarcant-les en el context de les diferències de cultura política i democràtica. Així, afirma que els xinesos creuen més en la mà dura que en la llibertat per la qual cosa prefereixen un Estat autoritari que sigui capaç de controlar el virus. També apunta que els xinesos valoren més la seguretat que els sistemes que la subordinen a la llibertat individual. En la mesura que no valoren els drets humans com es fa a Occident, diu que ens equivoquem quan tractem d'aplicar a la Xina els nostres marcs mentals de llibertat política que els xinesos no aprecien perquè tenen una cultura mil·lenària i, alhora, un Estat molt jove. Afegeix que els centenars de milers de xinesos que han viatjat a l'estranger i també els estudiants que han viscut anys fora idel país tampoc no es plantegen exigir reformes. Han vist divisions com la del Brexit, l'intent de secessió de Catalunya, o la victòria de Trump als EUA i s'han adonat que potser la democràcia no genera prosperitat, sinó que la prosperitat es genera tot i la democràcia.

Milagros Pérez Oliva El món que treu el cap amb el coronavirus

Hi ha moments que tenen efectes disruptius. Són fenòmens capaços de fer emergir realitats latents i canviar el paradigma de les coses. La crisi del coronavirus farà aflorar les grans vulnerabilitats del món globalitzat. En efecte, la crisi del coronavirus posa en qüestió alguns aspectes de la globalització que es consideraven irreversibles. Fenòmens que s'havien presentat com a inevitables i avantatjosos, com la deslocalització de la producció, es converteixen de sobte en un factor de feblesa. En les últimes setmanes hem vist que la

ruptura d'un punt de la cadena de subministraments pot aturar la producció en llocs remots. La interdependència econòmica s'ha revelat com un factor de vulnerabilitat. En darrer terme, l'autora apunta que la crisi sanitària mostra les vulnerabilitats de la globalització i la dificultat de prendre decisions en condicions d'incertesa, amb la qual cosa considera que la pandèmia eforça el paper de l'Estat davant les teories neoliberals.

Angelo d'Orsi Lo shock (anti)democratico del virus

Naomi Klein, a *Shock Doctrine* (Penguin, 2007) parla de com els esdeveniments extrems, com els desastres climàtics, condueixen, amb un consens més o menys ample, a l'assumpció de mesures excepcionals i, en última instància, a la suspensió de les regles de la democràcia, situació que sol allargar-se en el temps i convertir-se en definitiva. D'Orsi defensa en aquest article que amb la crisi del Covid-19 ens trobem davant d'una variant d'aquest fenomen: el desastre no és climàtic, sinó higienico-sanitari, però produeix també conseqüències excepcionals a nivell econòmic, polític, social i antropològic. Pel que fa a les repercussions antropològiques, el moment actual dona lloc a una polarització de la conducta humana: per una banda, assistim a un augment de l'altruisme, la dedicació al bé comú i la solidaritat però, per altra banda, veiem també escenes d'individualisme i competitivitat extremes: les baralles als supermercats, la distància física respecte els altres que ens imposa el confinament, la manifestació explícita del racisme... Pel que fa a les conseqüències socials, comenta l'autor, la classe obrera s'ha fet sentir per reivindicar que és perillós per la salut que la producció mantingui el seu ritme habitual i que ningú sembla tenir en compte els qui són invisibles i que no reben la solidaritat i els aplaudiments de la resta de ciutadans. Pel que fa a l'impacte del shock en la política, amb la crisi del coronavirus s'està aconseguint el somni de la dreta: buidar els llocs de poder i convertir la política en un afer que ha de ser gestionat tècnicament lluny de les mirades i del control dels ciutadans. De fet, és simptomàtic d'això el fet que Conte hagi deixat de parlar en plural i ara ho faci només en primera persona del singular.

Paola Tamma i Christian Oliver Literature for a lockdown

En tant que les mesures de confinament es van aplicant a cada vegada més països, la revista *Politico* proposa una sèrie de lectures per aprofitar l'estona. Afirmen que al llarg dels anys, es repeteixen grans temes que unifiquen l'experiència humana, des de una terrorífica incomprensió a la vulnerabilitat dels metges passant per l'aparició d'aprofitats. Davant d'això consideren que la lectura pot aportar consol i elements de reflexió. Així si hom se sent culpable de la seva addicció a consultar el nombre diari d'infeccions i morts, pot trobar consol en saber que els escriptors anglesos Samuel Pepys i Daniel Defoe compartien exactament la mateixa fascinació. Si hom se sent completament deprimat potser li anirà bé recordar l'observació de Boccaccio, que en els dies infestats per la pesta, va deixar escrit al seu *Decameró* que "un home mort no tenia més importància que una cabra morta". Les obres proposades són: *Diari de l'any de la pesta*, de Daniel Defoe; *Diari*, de Samuel Pepys; *Els nuvis*, d'Alessandro Manzoni; *El Decameró*, de Giovanni Boccaccio; *La mort a Venècia*, de Thomas Mann; *The Last Man*, de Mary Shelley; *La plaga d'Atenes*

relatada per Tucídides i Sòfocles; Nèmesi, de Philip Roth; i *L'amenaça d'Andromeda*, de Michael Crichton.

Natália Faria O vírus do medo já contagiou as democracias

Des de les pàgines del diari portuguès *Público*, l'autora de l'articles es planteja si les democràcies resistiran l'avenç inexorable del nou coronavirus quand segons bona part dels experts ja estan infectades pel virus de la por. Amb un món bloquejat per la por, nombroses són les veus que assenyalen que encara en fase de recuperació de la crisi del 2008, és poc probable que Europa tingui una resposta concertada davant de les conseqüències econòmiques i socials del Covid-19. També alerta que comença a arrelar la idea que la complexificació de les relacions socials i dels problemes socials i polítics requereix un govern fort. Aquesta crítica nacional-populista al funcionament de la democràcia revifa les pors ancestrals, i per consegüent el Covid-19 pot reforçar discursos de naturalesa mesiànica o autàrquica, que davant d'un virus que ve de fora defensen que el país s'ha de tancar.

Economia, benestar i igualtat

Gaël Giraud Risque de crise financière liée au coronavirus : "Il y a 2 chances sur 3 que l'on vive une répétition de 2008"

El temor que l'epidèmia causada pel nou coronavirus tingui un efecte durador sobre l'economia mundial s'ha disparat arrant de les grans pèrdues que estan tenint les borses arreu del nou des del 9 de març. Aixó, la Borsa de Frankfurt va experimentar la caiguda més important des dels atemptats de l'11 de setembre del 2001 i va perdre un 7,94%, mentre que les de Londres i París van perdre respectivament el 7,69% i el 8,39%. Des del començament de l'any, els principals mercats europeus han caigut al voltant d'un 20%. Gaël Giraud, economiste i director de recerca al CNRS francès n'analitza les causes i destaca l'impacte del coronavirus, que paralitza una gran part de l'economia mundial, inclosa l'economia xinesa, que representa el 20% del PIB mundial, el nord d'Itàlia, que és una de les regions més riques del món, i França, que aviat quedarà paralyzada. En la mesura que l'actual bombolla especulativa es basa en una muntanya de deute privat, assenyala que estem assistim per part d'alguns inversors en vendes massives d'actius per tal de poder pagar els seus deutes. D'altra banda, també cal tenir en compte que al mateix temps, Aràbia Saudita ha llançat una guerra de preus del cru contra el seu ex-aliat rus que està causant problemes a la indústria petroliera nord-americana, un fet també rellevant atès que molts bancs americans i europeus depenen de la indústria del petroli. També alerta que és probable que hi hagi una crisi financera, ja que si bé la situació de la pandèmia es manté en suspens a Alemanya, al Regne Unit i als Estats Units, el PIB mundial baixarà degut a l'epidèmia de CoViD-19, i els mercats financers haurien de ser molt resilient i molt prudents -la qual cosa no és la seva característica principal- perquè la situació no es deteriori greument.

Branko Milanovic A great equaliser

La història econòmica demostra que les epidèmies són grans elements d'igualització. L'exemple més citat (i del qual també tenim més dades) és el de la Pesta Negra, que va assolir Europa cap a mitjans del segle XIV. Una mica més de dos mesos després de l'aparició del coronavirus, la pandèmia ja ha produït canvis econòmics. Molts seran fàcilment reversibles si l'epidèmia es conté i s'atura ràpidament. Però si no és el cas, aquests canvis poden perdurar. I, com en qualsevol esdeveniment extrem, també les epidèmies fan aparents de maneta sobtada determinats fenòmens socials que ja sospitàvem però que preferíem ignorar.

The Economist The right medicine for the world economy

El diari *The Economist* també analitza els efectes de la pandèmia de Covid-19 sobre l'economia mundial i assenyala que als països rics, la major part de l'esforç econòmic s'ha adreçat a calmar els mercats financers. Així, ja a principis de març la Reserva Federal dels Estats Units va rebaixar els tipus d'interès abans de la seva reunió de política monetària. També han actuat igual els bancs centrals d'Austràlia, Canadà i Indonèsia i s'espera que aviat s'hi sumin el Banc d'Anglaterra i el Banc Central Europeu. Ara bé, la política monetària no pot reparar les cadenes de subministrament trencades ni animar les persones a emprendre nous projectes. Aquestes limitacions evidents ajuden a explicar per què les borses no han millorat els seus resultats després de la baixada dels tipus d'interès de la Fed. En aquest sentit, *The Economist* considera que és millor donar suport directament a l'economia, ajudant a les persones i empreses afectades perquè puguin fer front al pagament factures i prestant-los diners si ho necessiten. En el cas de les persones, la prioritat ha de ser l'assistència sanitària i la prestació de subsidis de malaltia remunerats. En definitiva, hi ha tensió entre la política sanitària i la política econòmica. La política de salut té com a objectiu ajudar els hospitals reduint el pic de l'epidèmia de manera que sigui menys intensa o de més curta durada. En canvi, la política econòmica té com a objectiu minimitzar el temps de tancament de les fàbriques queden tancades i de les baixes per malaltia. Al capdevall, els governs hauran de trobar un punt equilibri, tot i que ara per ara la prioritat ha de ser contenir al màxim la propagació de la pandèmia.

The New York Times Editorial Board We Are Ignoring One Obvious Way to Fight the Coronavirus

La baixada dels tipus d'interès que ha impulsat la Reserva Federal als EUA podria alleujar els mercats financers però no serà suficient per limitar l'efecte de la pandèmia del coronavirus en l'economia. La crisi demana solucions no ortodoxes com la limitació de l'activitat econòmica: imposar quarantenes, cancel·lació d'esdeveniments, reunions... I, el més important, assegurar-se que els treballadors malalts es quedin a casa. El Congrés dels EUA podria fomentar això establint la baixa per malaltia tant per als treballadors malalts com per aquells qui hagin de cuidar algun familiar. En l'actualitat, els treballadors que

tenen menys possibilitat d'accedir a una baixa per malaltia són els treballadors més mal pagats que, al seu torn, són els qui tenen menys probabilitat de tenir una assegurança sanitària, cosa que no fa més que accentuar el problema. L'editorial, doncs, defensa fermament que la baixa per malaltia és la manera més efectiva de lluitar contra la malaltia.

Guillermo Vega Teletreball pel coronavirus? Aspectes que cal tenir en compte

La propagació de la Covid-19 ha fet que les empreses enviïn a casa molts treballadors per fer teletreball. L'autor argumenta que per consegüent calen nous procediments i aplicacions perquè no imperi el caos. En primer lloc aconsella implementar una connexió VPN per crear una xarxa local que permeti protegir l'accés amb una connexió xifrada, de manera que el treballador tindria el mateix accés que si estigués presencialment a l'oficina. També recomana la utilització d'eines com *Slack*, una plataforma que permet crear xats en grup -un per cada departament o secció-, intercanviar documents i fins i tot fer conferències amb vídeo. Per a les tasques de gestió de projectes assenyala aplicacions com *Asana*, que permet compartir i emmagatzemar informació en línia, descartar i crear tasques o enviar i rebre *feedback*. També hi ha les *Google Apps*, un conjunt d'aplicacions basades en el núvol ideades per treballar en línia. Però sobretot considera que els procediments que se segueixin són més importants encara que la tecnologia utilitzada. Entre els factors clau hi ha la gestió dels horaris i temps amb els teletreballadors. Cal trobar moments per a les tasques individuals i grupals, el mesurament del rendiment dels treballadors amb l'equip de treball i l'establiment clar de les tasques que corresponen. Però també els temps límit per portar-les a terme i les regles que han d'acatar els membres de cada grup. Finalment, també subratlla que convé que aquelles persones que facin teletreball separin els espais de convivència familiar de la seva responsabilitat laboral, de manera que s'aconsegueixi establir límits entre la feina i l'esfera personal.

Frédéric Lordon Coronakrach

En aquest llarg article que analitza les possibles conseqüències de la pandèmia de coronavirus sobre la volatilitat dels mercats, l'autor avança que si el Covid-19 no dura massa i es limita la seva difusió geogràfica amb el pas del temps, els seus efectes poden ser raonablement superables. Però d'això no n'hi ha cap garantia, pot ser perquè si el xoc en si mateix és teòricament absorbible, es produeix en el marc d'una estructura financera mundial molt degradada, que ja és estructuralment inestable. Ningú coneix el contingut dels compromisos dels bancs i ningú no pot excloure que hi hagi alguns punts del enreixat on s'acumulen falles de tot tipus. Als mercats de crèdit a l'engròs, on els bancs són molt actius, i més encara en aquest segment reservat que s'anomena mercat interbancari, aviat començarà a aflorar la desconfiança per calibrar el risc de crèdit i, més generalment, el risc de contrapartida de cadascuna d'elles, és a dir per calcular amb qui es pot tractar i amb qui no. Fins ara, però, les crisis financeres s'han presentat com a esdeveniments únics restringits al seu propi àmbit: l'esfera dels mercats, els bancs, etc. La situació actual, però, ofereix com a característica remarcable i sense precedents, que la crisi financera no es

troba aïllada, sinó que es presenta com la metonímia d'una multitud de crisis sectorials que se sincronitzen: les crisis del neoliberalisme en procés de fusió-totalització; la construcció al voltant del síndrome xinès. L'hospital, l'escola, la investigació: com en el cas de les finances, podem dir que el virus és el xoc que sobra per a unes institucions ja molt afeblides pel neoliberalisme i que una tensió addicional abocaria al col·lapse. En definitiva, alerta que el coronakrach, no serà simplement un daltabaix financer sinó un xoc general: tot ja estava a punt de trencar-se podria ensorrar-se definitivament.

Simon Wren-Lewis The economic effects of a pandemic

L'article repassa els efectes que pot tenir el coronavirus des d'un punt de vista econòmic—segons un model macroeconòmic que estima l'impacte d'una pandèmia de grip de tres mesos en l'economia fet per l'autor fa uns anys—. Un dels efectes és la caiguda en la producció per les baixes per malaltia dels treballadors. L'impacte en el PIB seria molt poc significatiu, d'un 1 o 2%, perquè l'aturada de la producció quedaria compensada després de la pandèmia, moment en què s'hauria de satisfer la demanda ajornada. Un altre efecte seria el xoc de demanda, que sí que podria afectar de manera severa alguns sectors específics. Atès que el nostre consum és social, el consum en sectors on no es pot evitar el contacte personal queda ajornat durant una pandèmia i, al contrari de l'oferta, el consum no es compensaria en el moment post-pandèmia. La política monetària o fiscal no podria fer front a això, ja que la caiguda del consum no seria generalitzada sinó que es donaria en sectors específics. Pel que fa al tancament d'empreses, si els bancs consideressin inviable donar crèdits addicionals a petites empreses aquestes haurien de tancar. És per aquest risc financer de les empreses que augmenta les primes de risc de les accions i conseqüent col·lapse del mercat de valors. Segons l'autor, seria important instar els bancs a no aturar la concessió de crèdits i recordar als governs la necessitat de protegir els autònoms i els serveis públics. És essencial, doncs, que els governs actuïn ràpidament i que ho facin pensant en el futur.

Mariasole Garacci Dall'overtourism al deserto da coronavirus, gli estremi che si toccano

L'article analitza l'impacte que té i tindrà la crisi del coronavirus en el sector turístic a Itàlia. En pocs dies, el sector ha tingut grans pèrdues, atès que la crisi ha començat a l'inici de la temporada alta. Per a molts treballadors, la crisi al sector turístic significa veure's abocats a la pobresa i la insolvència: no podran pagar els serveis públics, les hipoteques ni consumir. Els treballadors del sector turístic i cultural ja eren especialment vulnerables i precaris abans que arribés el coronavirus però, ara més que mai, serà fonamental que el govern impulsi mesures per pal·liar això. No obstant, la situació actual també ens fa reflexionar cap a una altra banda, cap a l'altre extrem del desert on ens trobem ara. Amb l'amenaça del virus, els carrers de les ciutats italianes han quedat buits, cosa que ens ha de fer pensar sobre el model de turisme de masses que impera en l'actualitat i la seva sostenibilitat. Hem passat d'un extrem a l'altre, i això, comenta l'autor, indica que quan passi l'alarma sanitària caldrà repensar políticament tot el que hem fet fins ara.

Juan Antonio Molina El coronavirus y el fin del neoliberalismo postmoderno

En aquest article publicat a *Nueva Tribuna* l'autor considera que l'economia postmoderna es basa en una visió apocalíptica del discurs polític dels creadors del capital. L'Estat és considerat culpable, ineficient, corrupte i un llast per a la competitivitat del mercat i les seves lleis de l'oferta i de la demanda. Canvien els referents, els imaginaris i les paraules pel que fa a l'Estat de benestar. El capitalisme es reinventa. Tot es modifica per donar cabuda a un ésser despolititzat, social-conformista. Un perfecte idiota social. Les velles estructures cedeixen pas a un ordre social les reformes del qual exacerbem els valors individualistes, el jo per sobre del nosaltres i l'altre considerat com un obstacle, un competidor aque cal destruir. I ara ha arribat el coronavirus que significa que ha arribat l'hora de la reducció a l'absurd del capitalisme en la seva versió neoliberal i de la postmodernitat com el seu suport metafísic. La crisi del coronavirus posa en dubte a tothom. Afecta greument la salut dels ciutadans, la vida de les empreses, el futur dels empresaris, dels treballadors, dels treballadors precaris i dels pobres. Tot al mateix temps perquè en les societats modernes hi ha una "comunitat de destí" que ens uneix inextricablement els uns als altres. Al seu entendre, trencar aquest vincle per difondre la por a l'altre, l'individualisme radical, la insolidaritat social, el campí qui pugui que ens imposa el neoliberalisme ens fa més fràgils avui, i és el fruit de la perversa hegemonia cultural que resulta antagònica en un moment en què ens hem d'unir per enfrontar-nos a un enemic comú.

Laurie Macfarlane Governments must act to stop the coronavirus - but we can't return to business as usual

La pandèmia de Covid-19 planteja diversos reptes per a l'economia global. Sense accés a una assistència sanitària adequada o a un subsidi per malaltia, moltes persones no tenen més remei que posar en risc la seva salut i la dels altres o fer front a problemes econòmics. La disminució dels ingressos genera el risc de crear problemes de fluxos de caixa potencialment fatals per a les petites i mitjanes empreses. Com en totes les crisis, seran els que menys s'ho poden permetre els que més en patiran. Però la pandèmia també provoca un mal de cap per al capital mundial: s'han retirat milers de milions de dòlars dels mercats borsaris mundials a mesura que ha anat creixent la por a una recessió global. El FMI estima que una recessió la meitat de severa que la de la crisi financera de 2008 suposaria uns 19 trilions de dòlars de deute corporatiu, gairebé el 40% del deute corporatiu de les grans economies, amb risc d'impagament. Això podria desencadenar un cicle de fenòmens potencialment desestabilitzadors en el sistema bancari global, un sistema que continua encara en fase de recuperació de la crisi financera anterior. Dins d'aquest context, l'autora considera que si realment ens preocupa la salut de les persones i del planeta, hauríem de pensar dues vegades abans de decidir gastar diners per accelerar aquesta trajectòria destructiva. Si bé és fonamental mantenir els llocs de treball i evitar dificultats afegides, l'única opció no pot ser de cap de les maneres tornat a l'estatus quo anterior a la pandèmia. Al contrari, els governs haurien d'aplicar un ampli programa d'inversions per

descarbonitzar l'economia global el més ràpidament possible i mantenir la nostra empremta ambiental dins d'uns sostenibles. En darrer terme, això permetria mobilitzar recursos per transformar els nostres sectors d'energia, transport, habitatge i agricultura, descarbonitzar la producció i el consum i restaurar els nostres ecosistemes naturals.

Sostenibilitat i canvi climàtic

Jonathan Watts Coronavirus could cause fall in global CO2 emissions

L'autor d'aquest article publicat al diari britànic *The Guardian* afirma que els governs haurien d'actuar amb la mateixa urgència sobre el clima que com ho estan fent respecte del coronavirus, ja que els fets demostren que la crisi sanitària està reduint les emissions de carboni més que cap altre tipus de política. En efecte, i a diferència de la resposta donada habitualment a l'escalfament global, ha quedat demostrat com els líders polítics i corporatius poden prendre accions d'emergència radicals amb l'assessorament dels científics per protegir el benestar de la població. A la Xina -focus inicial de la malaltia i el major emissor de carboni del món-, les accions de les autoritats han fet baixar de 25% les emissions de diòxid de carboni del 25% només a costa d'una petita reducció del creixement econòmic, segons un estudi del think tank *Carbon Brief*. Si aquesta tendència continua, els analistes diuen que és possible que això comporti la primera caiguda de les emissions mundials des de la crisi financera del 2008-09. Al mateix temps, una disminució de les emissions de CO2 podria suposar comprar temps suficient per a inspirar canvis de comportament a llarg termini. En definitiva, quan els governs tenen consciència d'una emergència, actuen immediatament amb mesures proporcionals a l'amenaça. Malauradament, aquesta avaluació encara no s'ha fet en el cas del canvi climàtic tot i que els governs també l'han declarat com a emergència.

James Temple Why the coronavirus outbreak is terrible news for climate change

Al darrer número de la revista *MIT Technology Review*, James Temple escriu que sembla cada cop més probable que aquest any el brot mundial de coronavirus redueixi les emissions de gasos d'efecte hivernacle ja que les mesures preses per garantir la salut pública està gairebé paralitzant el tràfic aeri i ralentitzant considerablement el comerç internacional. Però seria un error suposar que aquest nou virus que ja ha matat milers de persones i obligat a confinar-ne milions reduirà significativament els perills del canvi climàtic. Com en els pocs casos anteriors en els que la contaminació per emissions de CO2 es va reduir degut a xocs econòmics, malalties i guerres, és molt probable que les emissions tornin a augmentar un cop l'economia es recuperi. A la vegada, si el virus provoca una greu recessió econòmica mundial, això segurament comportaria l'assecamment del finançament i de la voluntat política per combatre el canvi climàtic degut a diferents factors: 1) si els mercats de capital es paralitzen, resultarà molt difícil que les empreses puguin garantir el finançament necessari per tirar endavant projectes d'energia alternativa; b) l'actual

baixada dels preus del petroli podria comportar que una gasolina més barata encarís encara més els preus dels vehicles elèctrics; c) la Xina produeix una part important dels panells solars, aerogeneradors i bateries d'ions de liti que alimenten els vehicles elèctrics i els projectes d'emmagatzematge de la xarxa, de manera que qualsevol restricció comercial comportaria la desorganització de les xarxes de distribució d'energia neta; i d) l'augment de la por a una nova crisi financera i de salut també podria desviar l'atenció del públic del problema del canvi climàtic.

Justin Worland How Coronavirus Could Set Back the Fight Against Climate Change

Aquest any havia de ser un de les més importants en la lluita internacional contra el canvi climàtic però, la pandèmia del coronavirus Covid-19 suposa una triple amenaça que podria fer descarrilar l'Acord de París per combatre l'escalfament global. D'entrada el brot de coronavirus ja ha interromput les negociacions que s'estaven duent a terme de cara a la COP26 que s'ha de celebrar al mes de novembre a Glasgow. Després, la propagació accelerada de la malaltia pot comportar un canvi de prioritats de la població i deixar en segon terme la preocupació pel canvi climàtic, la qual cosa afectaria de retruc el compromís dels polítics i governs en un moment clau. Una tercera amenaça és que un cop superada la crisi sanitària, s'afavoreixi la utilització a gran escala de combustibles fòssils amb l'esperança d'accelerar la recuperació de l'economia mundial. Tot això en un context molt preocupant ja que segons l'autor la finestra d'oportunitats s'està tancant, ja que en molts països, les condicions polítiques no condueixen a un reforçament de l'acció climàtica i ara la pandèmia del coronavirus empitjorarà segurament aquesta situació.

Frédéric Lewino Coronavirus : le réchauffement climatique a-t-il favorisé l'épidémie ?

No hi ha dubte que el canvi climàtic està promovent la propagació de patògens que causen malalties infeccioses transmèses per insectes com ara la malaltia de Lyme, el chikungunya, la malària, el dengue, etc. L'article planteja si succeeix el mateix amb el Covid-19 i si la seva propagació va ser afavorida per l'augment de les temperatures. Lewino considera que la pregunta és legítima, però que les respostes encara són massa imprecises ara per ara. A priori, per a tots els epidemiòlegs, no es pot establir cap vincle, directe o indirecte tot i que la pandèmia és massa recent per establir un diagnòstic seriós. A més, cal recordar que la transmissió del coronavirus es produeix directament d'individu a individu, sense que cap insecte faci d'intermediari. Tot i això, el doctor Alex Liu, especialista en intel·ligència artificial i president del laboratori *Research Method and Data Science*, afirma en un informe que l'epidèmia actual de coronavirus no està relacionada amb el clima. Ara bé, si els efectes del canvi climàtic sobre el Covid-19 encara són incerts, en canvi els efectes del Covid-19 sobre l'escalfament global són evidents. La NASA ha publicat mapes de les principals zones xineses afectades pel coronavirus que mostren una forta caiguda de les emissions de diòxid de nitrogen. Però, sobretot, la desacceleració de l'activitat econòmica i del transport causada pel coronavirus ja ha provocat una reducció important de les

emissions de diòxid de carboni.

Yayo Herrero En guerra con la vida

L'activista Vandana Shiva a una conferència a Mallorca l'any 2008 explicava: “En nuestro idioma, el hindi, llamamos a la semilla ‘Bija’. ‘Ja’ es vida. ‘Bija’ es aquello en lo que la vida surge por su cuenta para siempre (...) La semilla es la fuente de la fertilidad. Ahora se está haciendo estéril”. Tanmateix, la Yayo Herrero fa un plantejament molt amè del mapa de problemes que presenta l'economia convencional. La seva convicció és que ens trobem en cruïlla, un dilema de crisis civilitzatòria on s'han de repensar els marcs que ens han portat fins aquí amb l'ànim de “construir horitzons de desig coherents amb les condicions materials que els possibiliten”.

Innovació, ciència i tecnologia

Dean Baker Las patentes ralentizan la vacuna del coronavirus

Aquest breu article de l'economista Dean Baker se centra principalment en dos problemàtiques. D'una banda el perill de que les retallades en investigació per part de l'Administració Trump impedeixin trobar solucions al coronavirus ràpidament i, de l'altra, les implicacions que té l'actual model de finançament de la investigació biomèdica, en dos sentits. En primer lloc, estimula la competitivitat i no la col·laboració, qüestió que dificulta el feedback d'informació a l'intern de la pròpia comunitat científica i de recerca. Amb el corollari de què el que es busca es el monopoli de la patent de la vacuna i, per tant, la pretensió de màxims beneficis (que farien de la possible cura quelcom inaccessible i privatiu). En segon lloc, derivat de la competitivitat, el finançament no pot dependre exclusivament del sector privat, ja que feta la llei, feta la trampa, moltes empreses farmacèutiques no estan disposades a aplicar clàusules com la BAT (*Best Available Techniques*) ja que posen en perill les seves expectatives de rentabilitat. Hem de re formular el paradigma.

Vincent Manancourt Coronavirus tests Europe's resolve on privacy

Els moments de crisi són òptims per a la reconfiguració dels nostres drets i llibertats. El perill d'abusar de l'escenari pseudobèlic, és a dir, l'ús generalitzat d'expressions com “lluita contra” afavoreix l'aparició d'eines poc ortodoxes. La “lluita” contra el terrorisme va comportar la cessió ingent de dades personals, privacitat i la securització de les nostres societats. La distòpia orwelliana trepitja els nostres talons i ja es manifesta d'una vigència esfereïdora en altres latituds del Sud-est Asiàtic com Corea del Sud, Xina, Singapur, Taiwan o Rússia on mitjançant la incorporació de les tecnologies més punteres, el Big data, l'IA, el reconeixement facial, les apps o el GPS s'intenta fer un seguiment de la propagació del coronavirus. Tot i que la UE es manté inflexible en l'àmbit de la política de privadesa,

correm el perill de que “les mesures ‘d’emergència’ invasives es facin permanents un cop passi el brot”.

Javier Padilla Bernáldez Las epidemias no solo entienden de salud

Javier Padilla, metge i membre del Colectivo Silesia ens convida a pensar com les pandèmies (SARS, 2003; Gripe A, 2009 i Covid-19, 2020) interpel·len els nostres sistemes de salut pública en vers la protecció dels més vulnerables. De fet, les epidèmies a escala internacional plantegen “colisiones entre lo individual y lo colectivo”. És als matisos, a la complexitat del seu desenvolupament i a la varietat de les respostes on es mostra la tensió inherent entre lo general i lo particular. Els interessos del mercat estan directament confrontats amb els interessos de salut pública. Quan les coses deixen de funcionar sota paràmetres de normalitat i el lliure mercat es veu interromput per mesures de limitació de la lliure circulació o de béns de consum, les desigualtats afloren com a factor de risc per aquells qui no tenen accés a la sanitat (els quals depenen encara més si els sistemes de cobertura són privats com als EUA). La pujada massiva dels preus de les mascaretes i el gel antisèptic en són un exemple de què passa quan l’excelsionalitat en qüestions d’alarma social entra en joc. En definitiva, allà on el sector privat és qui ostenta el monopoli de la producció i distribució de béns i serveis, es produeix una estratificació social en l’accés a la salut

Karla Pequeno Google e Apple restringem apps sobre o novo coronavírus para combater desinformação

Google i Apple estan restringint l’aparició i la disponibilitat de les aplicacions sobre el nou coronavirus a les seves botigues en línia per intentar evitar que es puguin escampar falses notícies i elements de pànic al voltant del brot de Covid-19. Aquesta informació ha estat fet pública després que sorgissin queixes dels programadors que intentaven enviar videojocs i mapes actualitzats amb els nous casos de coronavirus. Ashley Durkin-Rixey, directora de comunicació de l’*App Association*, reconeix que s’està sotmetent els programadors a una forta pressió, tant des dins de la indústria tecnològica com des de fora, per assegurar-se que les plataformes en línia no s’utilitzen aplicacions per proporcionar informació falsa o, pitjor, informació perillosa sobre el nou coronavirus. Per la seva banda, Google confirma que la companyia intenta assegurar-se que només posa a disposició de les aplicacions contingut amb informació útil sobre el brot mentre que Apple només està autoritzant sol·licituds d’aplicacions mèdiques amb informació procedent d’institucions de reconegut prestigi. Finalment, Facebook també ha confirmat que prohibia la publicitat sobre productes que ofereixen presumptes cures per al nou coronavirus. a la vegada que Amazon també lluita per afrontar l’augment dels productes disponibles per curar o tractar el nou coronavirus, o per aprofitar el pànic que envolta el tema per vendre màscares i gels desinfectants a preus desorbitants.

Simon Chandler How AI May Prevent The Next Coronavirus Outbreak

A la revista *Forbes*, Simon Chandler anuncia que la Intel·ligència Artificial va detectar el coronavirus molt abans que la població mundial sabés realment què era. El 31 de desembre, una start-up de Toronto, anomenada BlueDot, va identificar el brot a Wuhan, només poques hores després que les autoritats locals diagnosticuessin els primers casos. L'equip de BlueDot va confirmar la informació que havia transmès el seu sistema i va informar els seus clients aquell mateix dia, gairebé una setmana abans que les organitzacions sanitàries xineses i internacionals fessin els anuncis oficials. És important destacar que la característica clau de la IA en termes de prevenció d'epidèmies és la seva velocitat i escala ja que la IA pot detectar infeccions a l'instant, la qual cosa la converteix en una gran font d'actuació quan s'intenta prevenir epidèmies. L'autor afirma que la IA es convertirà en un tallafocs gegant contra malalties infeccioses i pandèmies, no només gràcies a les tècniques de criba i diagnòstic assistits sinó perquè la també serà fonamental per identificar possibles vacunes i tractaments contra els propers coronavirus.

Andrea Meneganzin Coronavirus: quando l'emergenza sanitaria promuove una nuova cultura della ricerca

Durant aquests dies estem assistint a un experiment de comunicació dels resultats científics en temps reals podria donar lloc a un nivell inèdit de col·laboració entre els investigadors de tot el món. En aquesta situació d'emergència sanitària la comunitat científica no pot permetre's continuar amb els seus mecanismes habituals com el peer review. És per això que s'estan adoptant noves maneres o modalitats de funcionar, com per exemple el preprint. Els preprints són els textos acadèmics que estan a l'espera de ser revisats però la informació dels quals ja pot ser consultada i feta servir. Com que la recerca avança ràpidament, aquesta modalitat de publicació s'ha generalitzat. No obstant, l'article assenyala que molts cops els preprints recullen informació falsa o poc rigorosa, i per això és de vital importància contrastar resultats i eliminar els articles que exposin informació falsa. Un altre aspecte de la cultura científica que està canviant és l'accés a les dades: moltes veus alerten de la necessitat que aquestes estiguin disponibles en obert, sobretot en una crisi com la que travessem. És important que la comunitat científica vigili i sigui rigorosa amb els processos de verificació de nous estudis i que no es rendeixi a la urgència, però que tampoc romangui tancada i inaccessible. I això només podrà fer-se si hi ha una responsabilitat col·lectiva transversal en la producció, l'ús i la difusió de la informació.

Kristian G. Andersen et al. The proximal origin of SARS-CoV-2

La prestigiosa revista *Nature* publica un article on es demunten les teories de la conspiració sobre el pretès origen artificial del coronavirus. Els autors revelen que l'evidència genòmica indica que la SARS-CoV2 que provoca la malaltia Covid-19 està lluny d'haver estat un virus creat en laboratori atès que dels seus estudis es pot inferir que

diversos dels seus components, com ara les proteïnes, van estar subjectes a processos de selecció natural. L'article també torna a avançar la hipòtesi que l'hoste intermedi podent haver estat els pangolins. Finalment, els autors ssenyalen que saber quin és l'origen del coronavirus ens pot permetre preveure i fer vigilància epidemiològica dels hostes intermedis per tal d'evitar noves variacions d'altres soques de coronavirus que ens puguin posar novament en risc.